

# Perspektivy chovu skotu

Předseda Zemědělského svazu ČR ing. Martin Pýcha vystoupil na odborné konferenci společnosti VVS Verměřovice, s cílem informovat o aktualitách na poli živočišné výroby a nastínit perspektivy chovu skotu nejen v České republice.

V úvodu představil Zemědělský svaz ČR, jehož cílem je obhajovat zájmy svých členů a poskytovat jim široký výčet služeb. Nastínil také výhody členství s tím, že největší prioritou svazu je lobbing za zemědělství na politické půdě nejen v ČR, ale i v EU, informační servis, či právní poradenství zdarma. Poté již otevřel palčivou otázku situace v chovu skotu.

## Propad v živočišné výrobě

»O tom, že se snižuje význam českého zemědělství, zejména pak živočišné výroby, není pochyb. Je však málo známé, že Česká republika má nižší podíl na HDP než Evropská unie. Průměr EU dosahuje 1,2 %, zatímco ČR pouze 0,9 %,« zdůraznil předseda.

»Česká republika je navíc nejprůmyslovější zemí unie. Samozřejmě tím pak klesá podíl zemědělství na HDP, ale má to vliv i na další věci jako je počet zájemců o zemědělské obory, počet uchazečů o práci v zemědělství apod.,« dodal.

Důkazem této skutečnosti může být např. počet VDJ na hektar, kdy u nás chováme 0,58 VDJ/ha. Oproti Nizozemí, kde se chová 3,35 VDJ/ha, dosahujeme pouhých 17 %! V porovnání s Německem jsme na úrovni 55 %, proti Rakousku 75 % a vůči Polsku 80 %. Tato hrozivá skutečnost se negativně podepisuje na naší soběstačnosti!

Úroveň živočišné produkce na jednoho obyvatele v naší vlasti nedosahuje ani poloviny průměru Evropské unie! Tento alarmující propad v živočišné výrobě může představovat obrovskou hrozbu.

Ačkoli se v posledních letech trend poklesu počtu dojných krav zastavil, dosáhl kritické hranice. Nastává tedy otázka, co bude s chovem skotu v České republice dál?

## Silné a slabé stránky chovu

»Pokud zanalyzujeme současnou situaci, dojdeme k závěru, že chov skotu má své silné a slabé stránky. Mezi silné stránky patří dobrá konkurenceschopnost českých chovů, a to díky vysoké užitkovosti, která u nás předčí např. Nizozemsko či Německo a velikosti stád, jež je na úrovni USA či Austrálie. Pozitivem jsou také zainventované moderní farmy (i když zde je prostor pro zlepšení), vhodné klimatické podmínky a kvalifikovaná pracovní síla,« zdůraznil předseda.

»Na druhé straně však stojí poměrně významné slabé stránky, mezi něž patří silná pozice obchodních řetězců a dovozů, nízká konkurenceschopnost zpracovatelů především pak mlékáren, neochota sdružovat se do odbytových organizací, závislost na dotacích či nízká provázanost živočišné výroby s výzkumem,« jmenoval výstupy SWOT analýzy ing. Pýcha.

Výroba živočišných produktů se v ČR snížila, tudíž nastoupily silné dovozy, a to nejen masa, ale i mléčných výrobků. Soběstačnost se výrazně snížila. Podíl tuzemského zboží v obchodní síti se výrazně snižuje, např. maso pod 50 %, u másla dokonce pouze 40 %.

Na druhou stranu vyvážíme surové mléko, které se tak stává čtvrtou nejúspěšnější exportní komoditou v ČR. Mléčné výrobky s přidanou hodnotou, ale vyvážíme velmi málo.

## Cena komodit

Další otázkou je cena vykupovaných surovin. Ačkoli se ceny za maso i mléko v průběhu let navýšily a kopírují trend EU, rozhodně nedosahují výše cen v unii.

»Průměrná cena jatečného skotu v ČR letos dosahuje 46,87 korun,



zatímco v EU je to 55 korun. Ceny mléka jsou na tom ještě hůře. V letošním roce totiž poklesly s 6,67 koruny dokonce pod průměrnou cenu, která byla v roce 1996! Přitom průměrné náklady podle šetření MZe dosahují minimálně osmi korun,« konstatoval Martin Pýcha.

Ceny mléka sice kopírují trend v EU, opět ale nedosahují jeho výše. Navíc zveřejňovaná cena mléka není zcela objektivní. Ministerstvo zveřejňuje cenu mléka podle nahlášené ceny mlékárny do 10. dne v měsíci. Do ceny se však nezapočítávají doplatky mlékáren v následujícím měsíci. Proto se metodika upravila.

Po jejich započtení se však v některých měsících ukázaly srážky, zatímco odbytové organizace vykazovaly doplatky. Rozpor mezi informacemi se v současnosti řeší. Jsme toho názoru, že zveřejňovaná cena za mléko neodpovídá skutečnosti a je podhodnocená, čímž ale producenti přicházejí o další peníze.

Dalším obrovským problémem jsou vysoké marže na potraviny v obchodech. V průměru totiž v letošním roce dosahují 38 %! U polotučného mléka činí například 50,9 %, u másla 32,6 %. Mnohem horší než tato čísla je však skutečnost, že obchodní řetězce dávají vyšší marže na tuzemské výrobky!

## Postavení odbytových družstev

Mlékárny tlačí zemědělce k nízkým cenám a řeší svou ekonomiku na jejich úkor. Zemědělci však mají slabé slovo.

»Chybí nám silná odbytová organizace. Mezi stovkou největších odbytových organizací v EU není je-

diná z České republiky,« upozornil předseda Zemědělského svazu.

V sektoru produkce mléka totiž máme 27 odbytových družstev, která obchodují s 68 % mléka. Přitom máme 43 zpracovatelů mléka. U hovězího masa fungují jako odbytové organizace spíše chovatel-ské svazy.

Jaké karty budou vloženy do hry? Které budou znamenat příležitosti a které naopak mohou chovatele ohrozit?

Mezi příležitostmi patří dlouhodobě rostoucí poptávka po potravinách, avšak mimo EU, zlepšení situace na světových trzích a jednání o volném obchodu, dobré jméno evropských potravin, inovace a nové technologie, zapojení do nadnárodních struktur a klimatické změny.

Naopak ohrožení představují politická a ekonomická (ne)stabilita (stav ekonomiky, reforma SZP či kurz koruny), jednání o volném obchodu, nedostatek pracovních sil, málo konkurenceschopné mlékárny, prodej půdy nezemědělcům a růst nájmu, klimatické změny.

## Růst populace a kupní síly

Světová populace dlouhodobě roste. V roce 2025 nás bude na planetě již osm miliard. Přitom kupní síla obyvatel narůstá krokem 2,9 % ročně. Podíl lidí žijících ve městě převážil nad lidmi žijícími na vesnici v roce 2010.

»Poptávka po potravinách tak velmi rychle roste. Odhaduje se, že v porovnání let 2000 a 2050 bude dvojnásobná! Přitom se bude jednat z velké části o potraviny živočišného původu. Nárůst se bude týkat převážně rozvojových zemí« doložil na grafech ing. Pýcha.



S tím však souvisí další problematika. Pro výrobu více živočišných produktů potřebujeme větší plochu na výrobu krmiv. Trend obhospodařování zemědělské půdy je však opačný. Ze stále menších ploch jsme tak nuceni vyrábět stále více potravin.

»Zde je tedy velká příležitost pro vývoz výrobků s vyšší přidanou hodnotou, kterou Česká republika doposud nevyužívá a vyváží pouze suroviny pro výrobu potravin. Kvůli tomu na trhu soutěžíme s konkurenty z rozvojových zemí, což v případě volného obchodování může znamenat obrovský problém. Musíme se tedy naučit vyvážit výrobky s vyšší přidanou hodnotou,« apeluje předseda.

Tato skutečnost také sehrála svou roli při vyjednávání o zrušení mléčných kvót, které limitovaly silně evropské odbytové organizace ve vývozu mléčných výrobků a příležitosti podílet se na výrobě potravin pro Asii.

»Uvolnění kvót však přišlo pozdě, navíc v období, kdy poptávka po mléčných výrobcích v Číně začala klesat a k tomu se připojilo ruské embargo. Najednou tak potřebujeme vyvézt vyšší produkci, tudíž musíme soupeřit nízkou cenou, aby se jí podařilo vyvézt,« vysvětlil Martin Pýcha.

### Vyjednávání o volném obchodu

Smlouva o volném obchodu s Kanadou přináší České republice záporné saldo, a to především z důvodu dovozu krmiv z Kanady. Je zde však velká příležitost pro vývoz mléka a mléčných výrobků, avšak proti může být vyšší dovoz hovězího, případně vepřového masa.

»Ve hře jsou také další smlouvy o volném obchodu. Jak dopadne TTIP se ukáže až časem až začnou vyjednávání s novým prezidentem USA. Velkou příležitostí však může být smlouva s Japonskem, ale i s dalšími zeměmi jako je Mexiko, Tunisko a země ASEAN. Evropská unie také usiluje o vyjednávání s Tureckem, Austrálií, Novým Zélandem a Chile,« uvedl ing. Pýcha.

### Politická a ekonomická stabilita

»Stav ekonomiky v Evropě není příliš zdravý. Polemizovat by se dalo o mnoha otázkách ohledně zadluženosti ekonomik, tisku velkého množství peněz, růstu cen nemovitostí atd. Problém může představovat také Brexit, a to formou přerušování volného pohybu osob.

Zaznívají totiž hlasy, že se Británie otevře více třetím zemím, a tím může dojít k vytlačení evropských potravin z britského trhu, a tak i k podobným problémům jako nyní při ruském embargu. Druhou věcí je výpadek platby do rozpočtu do EU,« zmínil předseda svazu.

»S tím souvisí i SZP a možné omezení plateb, které může představovat problém pro zemědělce nejen v ohledu snížení plateb, ale také při sestavování dlouhodobých

nájemních smluv, kdy uvažují se současnou výší plateb SAPS.«

Společná zemědělská politika do budoucna počítá s větším environmentálním zaměřením, s čímž souvisí i složitější systém. Přímé platby tak budou s největší pravděpodobností nižší.

Kurz koruny v současnosti je nižší a je držen nízkou, což je plus pro export. Nebude však dlouho trvat a kurz koruny posílí. To v důsledku přinese snížení přímých plateb,

ale také vytvoří lepší podmínky pro dovoz potravin, což pro tuzemské zpracovatele není dobré.

Další problém přinese zemědělcům zvýšení minimální mzdy či zavedení sick days a zrušení karenční doby. Zvýší se tím náklady, což si ne každý podnik může dovolit.

Zemědělský svaz ČR také loboval za projekt Ukrajina, který má na český trh přivést kvalifikované pracovníky z Ukrajiny, kteří v České republice chybí.



### Zemědělská půda

Obrovským problémem je nárůst ceny zemědělské půdy a prodej půdy nezemědělcům.

»Jestliže cena loni vzrostla o 16 % a za pololetí letošního roku dokonce o 20 %, dostáváme se mimo reálné možnosti zemědělců. V České republice chybí na rozdíl od většiny zemí EU regulace prodeje zemědělské půdy. Proto jsme společně s Agrární komorou ČR navrhli přípravu zákona o prodeji půdy, kde by měl předkupní právo ten, kdo na půdě alespoň tři roky hospodaří,« uvedl ing. Pýcha.

Dnes jsou investice do nemovitostí velmi atraktivní, což nahrává i velkým machinacím v oblasti zku-pování půdy.

### Inovace

Z hlediska potřeby inovací v zemědělství je zapotřebí, aby výzkum řešil takové oblasti, které jsou v zemědělství potřeba, nikoli takové, na které je vypsán grant. Proto také vznikla technologická platforma, která má představovat úzký článek mezi výzkumem a praxí.

### Zaměstnanost

»Zemědělství je nejstarší odvětví z hlediska věkové struktury zaměstnanců. Do osmnácti let odejde do důchodu polovina pracovníků. V zemědělství totiž pracuje 53 % lidí nad 45 let,« uvedl předseda.

»Podle šetření Zemědělského svazu je to dokonce 63 %. Pokud neseženeme mladé lidi, kteří budou schopni pracovat s moderními technologiemi, bude velký problém,« zakončil přednášku ing. Pýcha.

»Abych nebyl příliš skeptický, je třeba závěrem říci, že máme obrovský potenciál českého zemědělství, stejně tak i sektoru chovu skotu. Zmíněné problémy jsou často společné pro všechny země EU. I přes ně máme šance. Nesmíme ale čekat, že za nás práci někdo vyřeší. Snažit se musíme sami.«

Text a foto Soňa JELÍNKOVÁ